

Hội thảo tăng cường JSIP

"Thực thi chống hàng giả ở Nhật Bản"

Ngày 6 tháng 12 năm 2022 Việt Nam / Nhật Bản

Phát biểu của phía Nhật Bản: Luật sư Kimura Kotaro

Biên soạn tài liệu: Luật sư Hirano Shigetoshi, Luật sư Kimura Kotaro,
Luật sư Inoue Shuichi, Luật sư Matsumoto Kota

1. So sánh với các khu vực pháp lý khác

(1) Các biện pháp xử lý

- Biện pháp dân sự
- Biện pháp hình sự
- Biện pháp hành chính

* Vì chế độ kiểm soát biên giới qua hải quan tồn tại ở tất cả các khu vực pháp lý được xem xét dưới đây nên chúng tôi sẽ so sánh về những gì ngoài chế độ kiểm soát biên giới qua hải quan.

1. So sánh với các khu vực pháp lý khác

(2) Mô hình mà 3 tuyến cùng tồn tại

- Biện pháp dân sự (tuyến dân sự)
- Biện pháp hình sự (tuyến hình sự)
- Biện pháp hành chính (tuyến hành chính)

⇒ Trung Quốc, Việt Nam, v.v.

(Tuy nhiên, ở Việt Nam, biện pháp hành chính là trọng tâm)

1. So sánh với các khu vực pháp lý khác

(3) Mô hình điển hình thường thấy ở các nước Đông Nam Á ngoài Việt Nam

- Biện pháp dân sự
 - Vụ án được cơ quan hành chính thụ lý, tòa án xử lý hình sự.
- ⇒ Thái Lan, Malaysia, Campuchia, Philippines, Indonesia, v.v.

1. So sánh với các khu vực pháp lý khác

(4) Mô hình của Nhật Bản

- Biện pháp dân sự
- Biện pháp hình sự

⇒ Mỹ, Ấn Độ, Singapore, v.v.

1. So sánh với các khu vực pháp lý khác

(5) Đặc trưng của Nhật Bản

- * Ở Nhật Bản **không tồn tại** biện pháp hành chính đối với hàng giả, ngoại trừ hệ thống kiểm soát biên giới qua hải quan.
- * Có bộ phận gọi là Phòng Đối sách Hàng giả trong Khoa Hợp tác Quốc tế của Cơ quan Sáng chế, tiếp nhận tư vấn về hàng giả và hàng lậu từ chủ sở hữu quyền ở Nhật Bản, nhưng **giả định thiệt hại do hàng giả và hàng lậu ở nước ngoài.**

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(1) Số vụ xử lý theo biện pháp dân sự thông thường liên quan đến quyền sở hữu trí tuệ tại các tòa án cấp địa phương (quyền đối với nhãn hiệu, bản quyền, v.v.)

	Quyền đối với nhãn hiệu	Bản quyền *1	Luật phòng chống cạnh tranh không lành mạnh *2	Khác *3	Tổng số
Năm 2020	68	167	75	183	493
Năm 2021	66	281	117	147	611

Nguồn: "Tổng quan về các vụ án dân sự và hành chính liên quan đến quyền sở hữu trí tuệ năm 2020" (Hoso Jiho số tháng 12 năm 2020)
"Tổng quan các vụ án dân sự và hành chính liên quan đến quyền sở hữu trí tuệ vào năm 2021" (Hoso Jiho số ra tháng 12 năm 2021)

* 1 Ngoại trừ bản quyền chương trình

* 2 Bao gồm các vụ án xâm phạm bí mật thương mại

* 3 Quyền sáng chế, giải pháp hữu ích, quyền kiểu dáng công nghiệp, bản quyền chương trình, "các luật thương mại khác"

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(2) Đặc trưng

- Biện pháp **dân sự được chú trọng** trong việc thực thi xử lý xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu ở Nhật Bản.
- Theo thủ tục, có **xử lý tranh tụng** và **xử lý tạm thời**.
- Yêu cầu trong xử lý tranh tụng có
 - ① **Lệnh cấm**, ② **Bồi thường thiệt hại**, ③ **Cấm + bồi thường thiệt hại**, bên cạnh đó còn có ④ **Biện pháp khôi phục uy tín (Xin lỗi công khai)**, ⑤ **Yêu cầu hủy bỏ thành phần xâm phạm**
- Yêu cầu trong xử lý tạm thời là: ① Chỉ có **lệnh cấm**

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(2) Đặc trưng

- Trong biện pháp dân sự, các vấn đề như quyền đối với nhãn hiệu có vô hiệu hay không, tính tương tự của biểu tượng v.v. bị tranh chấp như là điểm tranh chấp.
- Các mặt hàng xâm phạm rõ ràng, nghĩa là hàng hiệu giả (mặt hàng xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu rõ ràng) và hàng lậu (mặt hàng xâm phạm bản quyền rõ ràng) không có điểm tranh chấp về mặt pháp lý và ít khi bị tranh chấp trong tố tụng dân sự.
- Vì vậy, trong các vụ tố tụng dân sự, bị đơn thường tranh chấp việc xâm phạm quyền.
- Ngược lại, trường hợp bị đơn không tranh chấp về việc xâm phạm quyền thì thường được giải quyết thông qua thảo luận giữa các bên trước khi xử lý (trừ trường hợp hàng hiệu giả và hàng lậu).

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(3) Thủ tục và thẩm quyền

[Nộp đơn khởi kiện]

Nộp đơn khởi kiện lên Tòa án có thẩm quyền

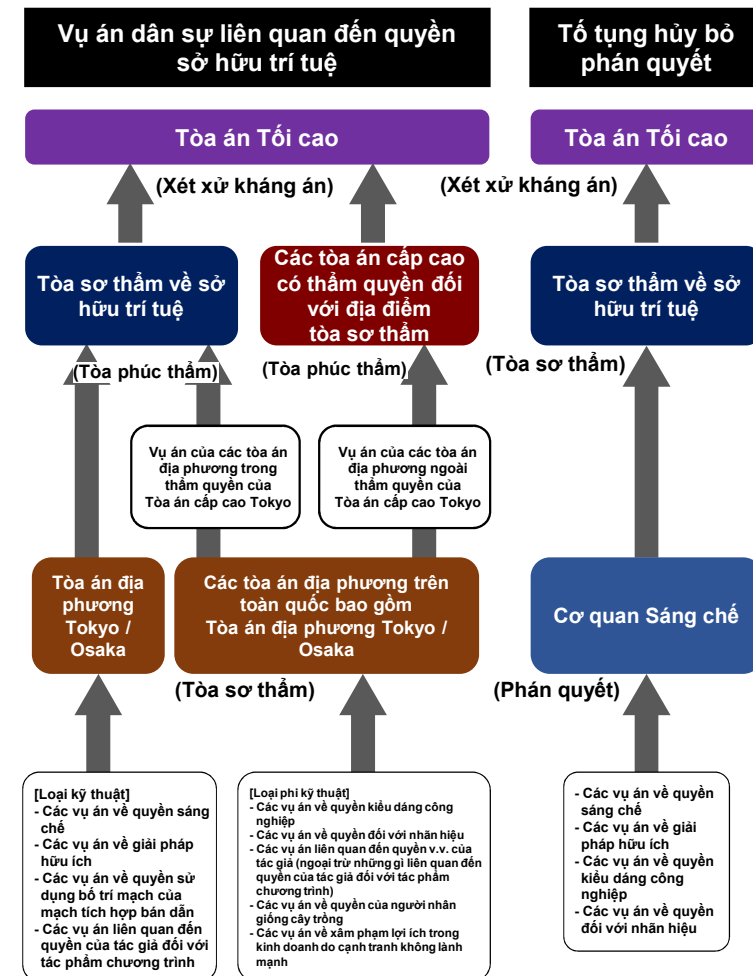
[Thẩm quyền]

Tòa án địa phương Tokyo hoặc Tòa án địa phương Osaka có thẩm quyền đối với các vụ kiện liên quan đến bằng sáng chế, v.v., còn các vụ tố tụng xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu cũng được xét xử tại các tòa án địa phương khác.

⇒ Tuy nhiên, các vụ kiện có xu hướng tập trung tại Tòa án địa phương Tokyo và Tòa án địa phương Osaka (thẩm quyền xét xử có chọn lọc, Điều 6-2 của Bộ luật Tố tụng Dân sự), là nơi có bộ phận chuyên môn về sở hữu trí tuệ.

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(4) Quy trình xử lý xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ

[Nguồn: Trang web Tòa án cấp cao về Sở hữu trí tuệ
(<https://www.ip.courts.go.jp/tetuduki/jurisdiction/index.html>)]

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(5) Cường chế thi hành

A. Thủ tục để bắt đầu thi hành

- Cần có văn bản yêu cầu thi hành (phán quyết cuối cùng, phán quyết có tuyên bố thi hành tạm thời, biên bản hòa giải tại tòa án, v.v.)
- Đính kèm văn bản thi hành vào văn bản yêu cầu thi hành án

Trong hệ thống thi hành án dân sự của Nhật Bản, các tòa án xác định sự tồn tại của các quyền và các tòa án thực hiện các quyền được cho là tồn tại là tách biệt. Từ việc không nhất thiết công nhận năng lực chấp hành ngay lập tức từ khi thành lập văn bản yêu cầu thi hành án nên cần công chứng bởi thư ký tòa án trực thuộc tòa án xác định sự tồn tại của các quyền.

- **Đệ đơn thi hành án** lên Thừa phát lại (cơ quan tư pháp độc lập được đặt ở Tòa án địa phương)

2. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp dân sự)

(5) Cường chế thi hành

B. Cường chế thi hành trong các vụ án xâm phạm nhãn hiệu

① **Cường chế trực tiếp:** Là cơ quan thi hành quốc gia trực tiếp thực hiện các hành vi thực hiện quyền lợi

Ví dụ: Thi hành bằng tiền (không thể cường chế trực tiếp đối với lệnh cấm xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu)

② **Đại diện thi hành:** Là bên có quyền hoặc bên thứ ba được cho tiến hành hành vi thực hiện quyền

① Cường chế thi hành các nghĩa vụ phải làm

Ví dụ: công bố xin lỗi, tiêu hủy các mặt hàng xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu, loại bỏ thiết bị, v.v.

② Cường chế thi hành nghĩa vụ không được làm

Ví dụ: tiêu hủy mặt hàng xâm phạm trong trường hợp mặt hàng xâm phạm tiếp tục được sản xuất ngay cả sau khi có lệnh cấm.

③ **Cường chế gián tiếp:** Bổ sung cường chế tâm lý buộc trả tiền, đồng thời làm cho bên có nghĩa vụ tự mình thực hiện hành vi thực hiện quyền.

Ví dụ: Cường chế phạt tiền cho đến khi chấm dứt hành vi xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu

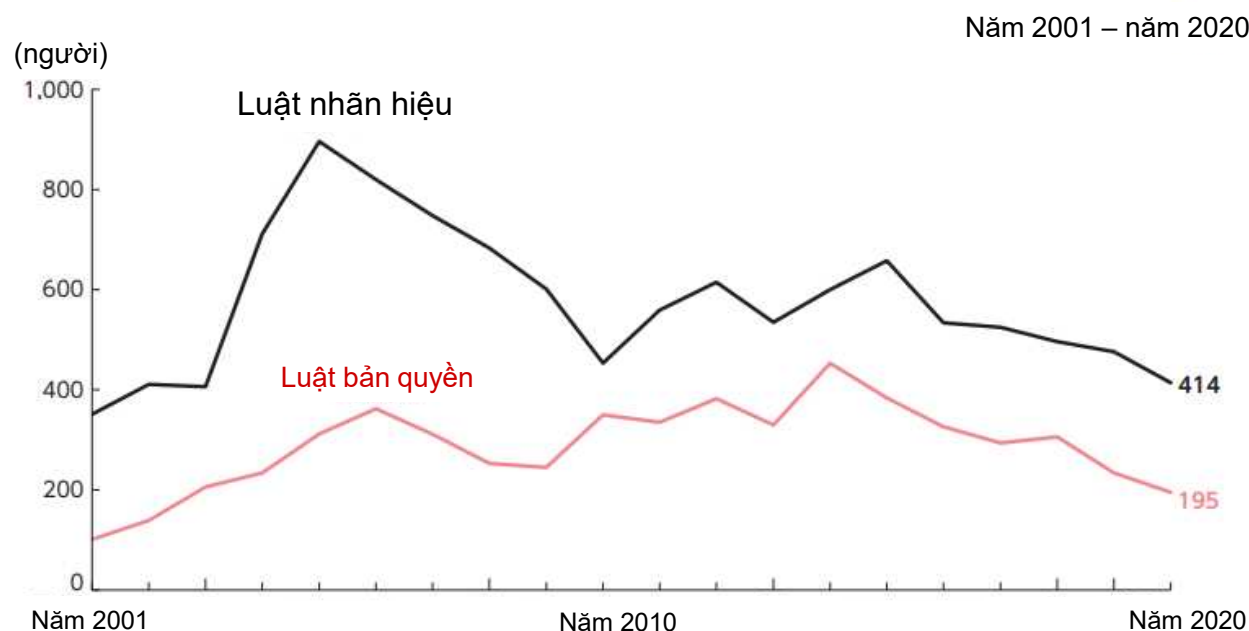
3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

(1) Xử lý hình sự xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu

- Tội xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu (Điều 78 Luật Nhãn hiệu)
 - Khác với trách nhiệm trong dân sự, đòi hỏi sự **cố ý** hơn là sự cầu thả.
- **Phạt tù lên đến 10 năm hoặc phạt tiền lên đến 10 triệu yên, hoặc cả hai**
- **Hình phạt kép** (Khoản 1 Điều 82 Luật Nhãn hiệu)
 - Nếu người đại diện của công ty, hoặc người thay thế, người sử dụng hoặc nhân viên khác của công ty hay một người có hành vi xâm phạm đến công việc của công ty hoặc người đó, thì công ty hoặc người đó cũng sẽ bị xử phạt tiền. Lên đến **300 triệu yên** đối với công ty, và lên đến **100 triệu yên** đối với cá nhân.

3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

(1) Biểu đồ số người bị thụ lý* mới đối với các vụ xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ tại văn phòng công tố viên (vi phạm luật nhãn hiệu, vi phạm luật bản quyền)

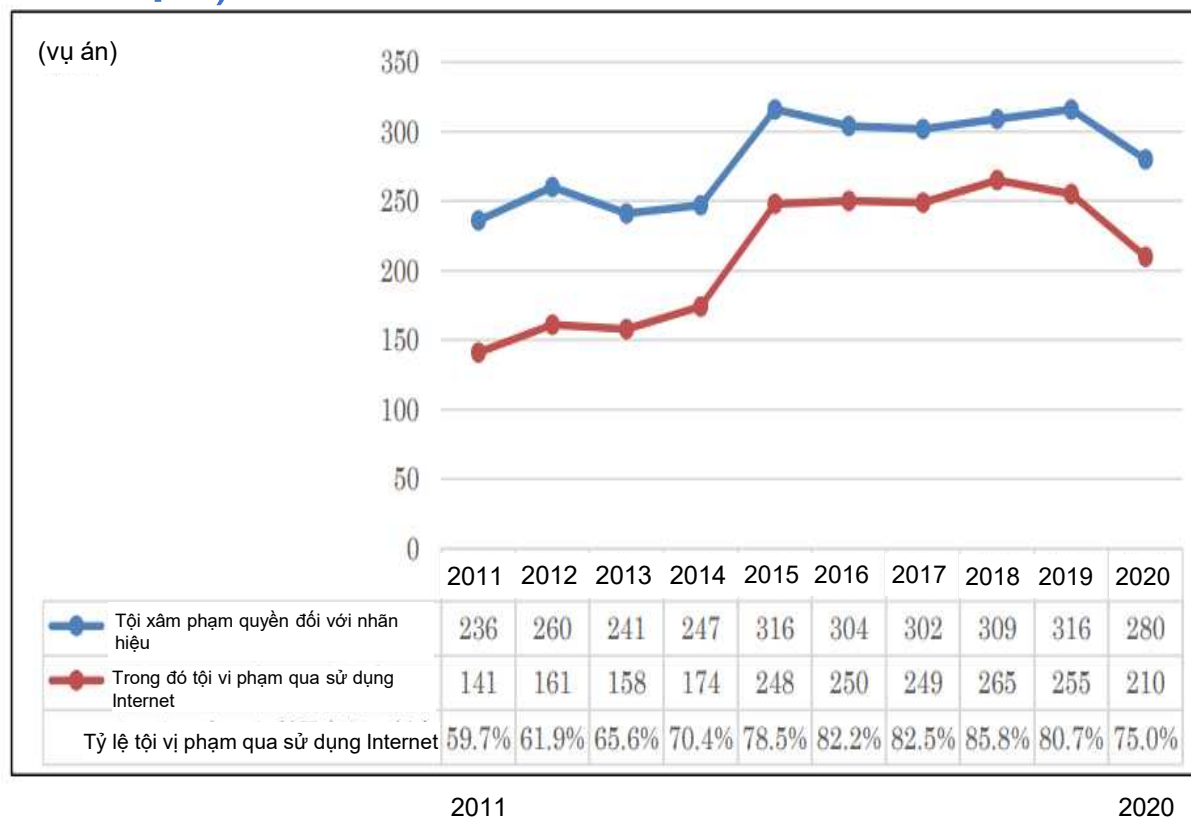

* Đề cập đến số người của các vụ án do công tố viên tự điều tra hoặc trực tiếp thụ lý cũng như do cảnh sát tư pháp chuyển đến hoặc gửi đi (bao gồm cả cảnh sát tư pháp đặc biệt và thanh tra của Cơ quan thuế quốc gia).

[Nguồn: “Sách trắng về tội phạm năm 2021”]

3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

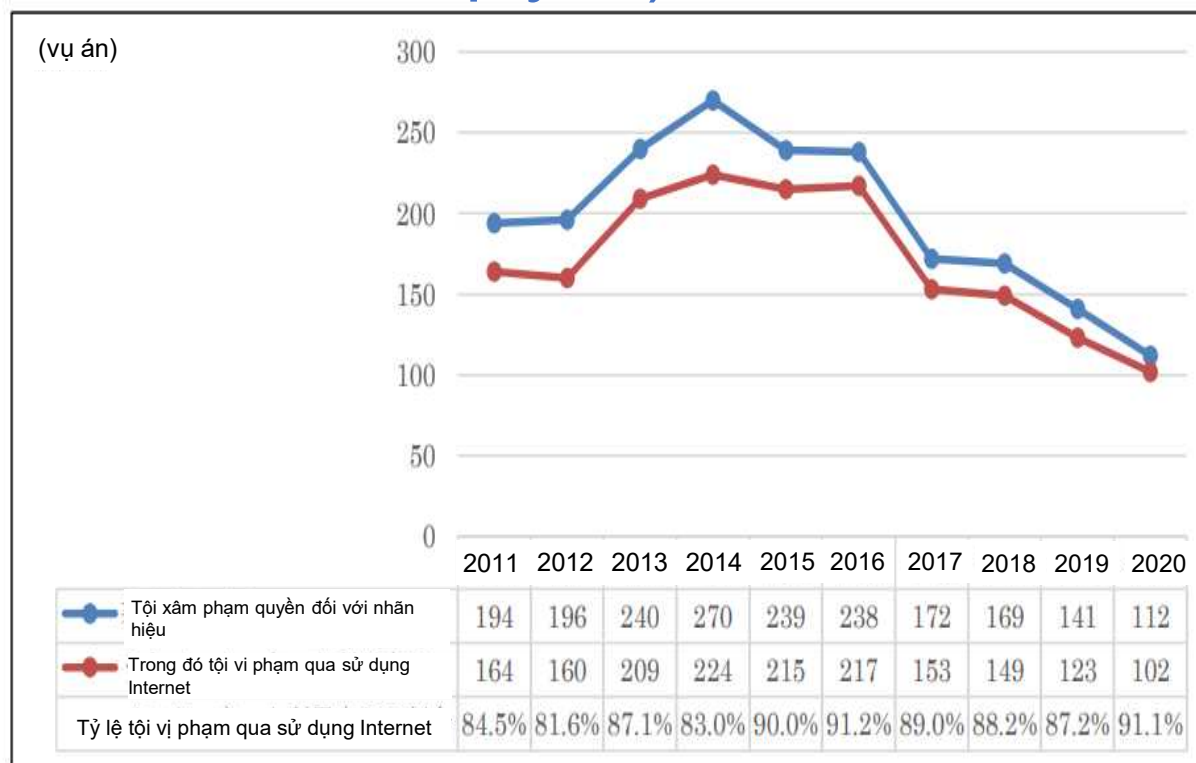
(2) Số vụ bắt giữ trong các vụ xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ (vi phạm Luật nhãn hiệu)

[Nguồn: “Về tình hình bắt giữ các tội phạm đời sống kinh tế vào năm 2020”
(Cơ quan Cảnh sát Quốc gia, Cục An toàn Đời sống, Cán bộ Quản lý các Biện pháp Kinh tế Đời sống)]

3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

(3) Số vụ bắt giữ trong các vụ xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ (vi phạm luật bản quyền)

2011 2020
[Nguồn: “Về tình hình bắt giữ các tội phạm đời sống kinh tế vào năm 2020”
(Cơ quan Cảnh sát Quốc gia, Cục An toàn Đời sống, Cán bộ Quản lý các Biện pháp Kinh tế Đời sống)]

3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

(4) Đặc trưng

- Xử phạt hình sự đối với việc xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ chỉ được áp dụng đối với **hành vi phạm tội cố ý**.
 - ⇒ Các vụ án được xử lý như vụ án hình sự giới hạn trong thực tế là các vụ việc mà sự thật xâm phạm và cố ý là rõ ràng chẳng hạn như mặt hàng xâm phạm trắng trợn, nghĩa là **hàng hiệu giả (mặt hàng xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu rõ ràng)** và **hàng lậu (mặt hàng xâm phạm bản quyền rõ ràng)**.
- Trong các tội phạm hàng hiệu giả (vi phạm Luật nhãn hiệu) thì nhiều **trường hợp nhập lậu** từ nước ngoài (chủ yếu là Trung Quốc và Hàn Quốc).

3. Thực thi ở Nhật Bản (Biện pháp hình sự)

(4) Đặc trưng

- Có sự phân biệt rõ ràng giữa các thủ tục dân sự và thủ tục hình sự. Do đó, về nguyên tắc, không có chế độ bồi thường bằng tiền cho nạn nhân trong các phiên tòa hình sự.

(Tham khảo) Còn có một chế độ được gọi là "chế độ lệnh bồi thường thiệt hại", nhưng các vụ thuộc đối tượng này bị giới hạn và các vụ án xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ không thuộc đối tượng của chế độ này.

- Ngoài ra, mặc dù về mặt pháp lý có thể sử dụng chứng cứ đã xuất hiện trong vụ án hình sự vào các vụ xử lý theo biện pháp dân sự, nhưng trên thực tế không được sử dụng.
- Có tội **cần khiếu nại** (tội mà cần nạn nhân phải khiếu nại khi cơ quan công tố truy tố công khai) và **tội không cần khiếu nại**.

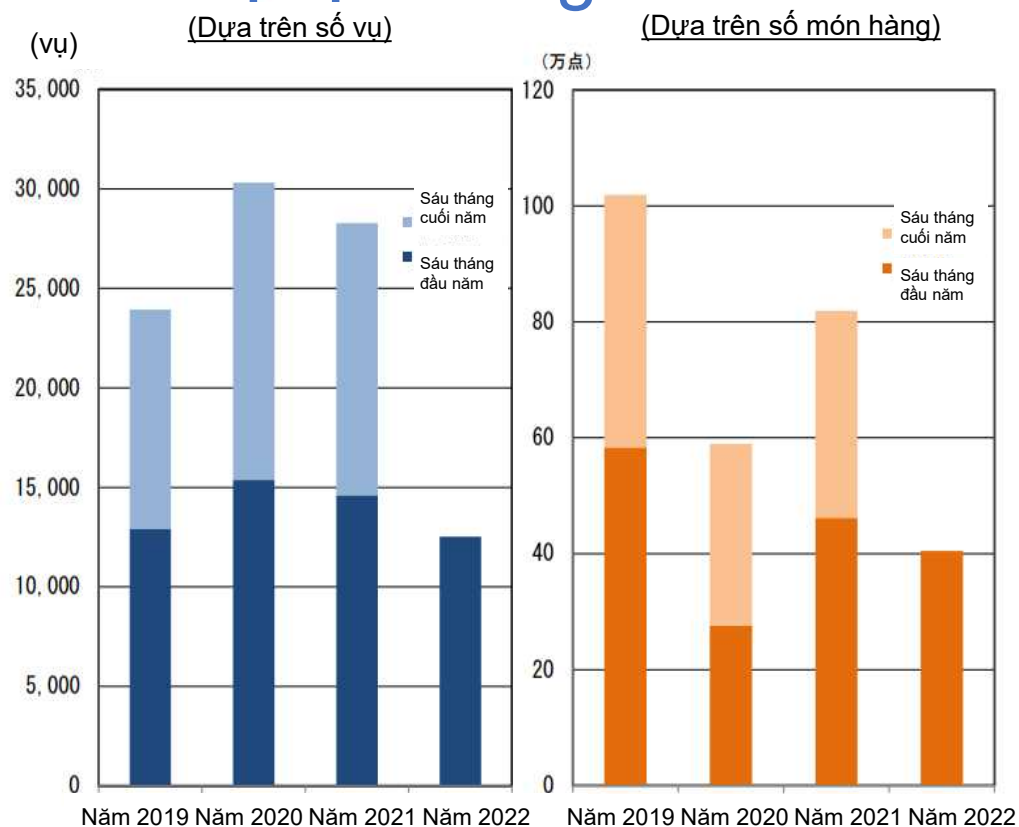
Ví dụ về các tội cần khiếu nại: Các tội xâm phạm **bản quyền***, **bí mật kinh doanh** (Luật phòng chống cạnh tranh không lành mạnh), v.v.

Ví dụ về các tội không cần khiếu nại: Các tội xâm phạm **quyền sáng chế**, **giải pháp hữu ích**, **kiểu dáng công nghiệp**, **quyền đối với nhãn hiệu**, v.v.

* Từ ngày 1 tháng 7 năm 2019, một số trường hợp sẽ được chuyển thành tội không cần khiếu nại

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

(1) Tình trạng ngăn chặn mặt hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ tại biên giới

Số vụ tạm ngừng nhập khẩu trong nửa đầu năm 2022 là **trung bình 69 vụ và 2235 món hàng 1 ngày.**

[Nguồn: Trang web Bộ Tài chính (<https://www.mof.go.jp>)]

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

(2) Ví dụ về mặt hàng bị ngăn chặn

[Đồng hồ (mặt hàng xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu)]

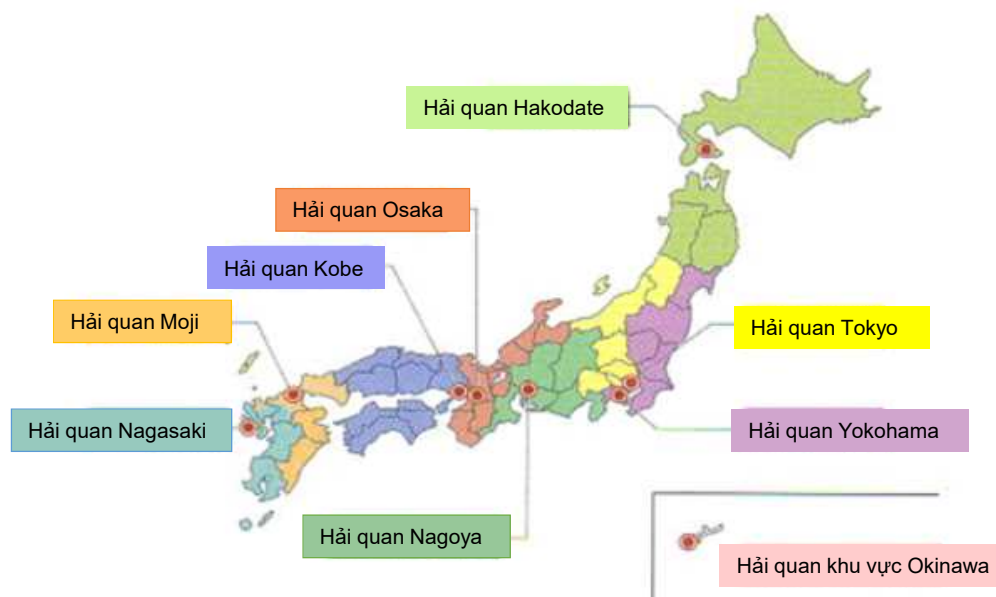
[Vỏ điện thoại thông minh (mặt hàng xâm phạm bản quyền)]

[Nguồn: Trang web Bộ Tài chính (<https://www.mof.go.jp>)]

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

(3) Thủ tục yêu cầu cấm nhập khẩu

A. Nơi nộp đơn: Bất kỳ cơ quan hải quan nào trong số 9 cơ quan hải quan trên toàn quốc

[Nguồn: Trang web Hải quan (<https://www.customs.go.jp>)]

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

B Các quyền thuộc đối tượng

Quyền sáng chế, giải pháp hữu ích, quyền kiểu dáng công nghiệp, quyền đối với nhãn hiệu, quyền bản quyền (quyền liên quan), quyền của người nhân giống cây trồng, Luật phòng chống cạnh tranh không lành mạnh

cf. Trong việc **cung cấp thông tin về việc cấm nhập khẩu**, quyền sử dụng bố trí mạch cũng thuộc đối tượng kiểm soát.

C Tài liệu đính kèm

- Trường hợp có **văn bản phán quyết / quyết định xử lý tạm thời** của tòa án thì có đính kèm tài liệu này nhưng cả **văn bản giám định của luật sư** v.v. cũng được chấp nhận, trên thực tế phần lớn là đệ đơn đính kèm bản giám định của luật sư v.v.
- Các giấy tờ cần thiết sẽ khác nhau tùy thuộc vào loại quyền. Bắt buộc có **ý kiến bằng văn bản của Bộ trưởng Bộ Kinh tế, Thương mại và Công nghiệp** đối với việc vi phạm Luật phòng chống cạnh tranh không lành mạnh

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

(4) Các trường hợp khó đánh giá có xâm phạm hay không

A. Thủ tục chứng nhận

Là chế độ mà trong trường hợp hải quan phát hiện mặt hàng bị nghi ngờ là xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, hải quan sẽ thông báo cho chủ sở hữu quyền và người nhập hàng về nội dung đó và đề nghị từng bên xuất trình ý kiến, chứng cứ, hải quan sẽ chứng nhận có phải là mặt hàng xâm phạm hay không.

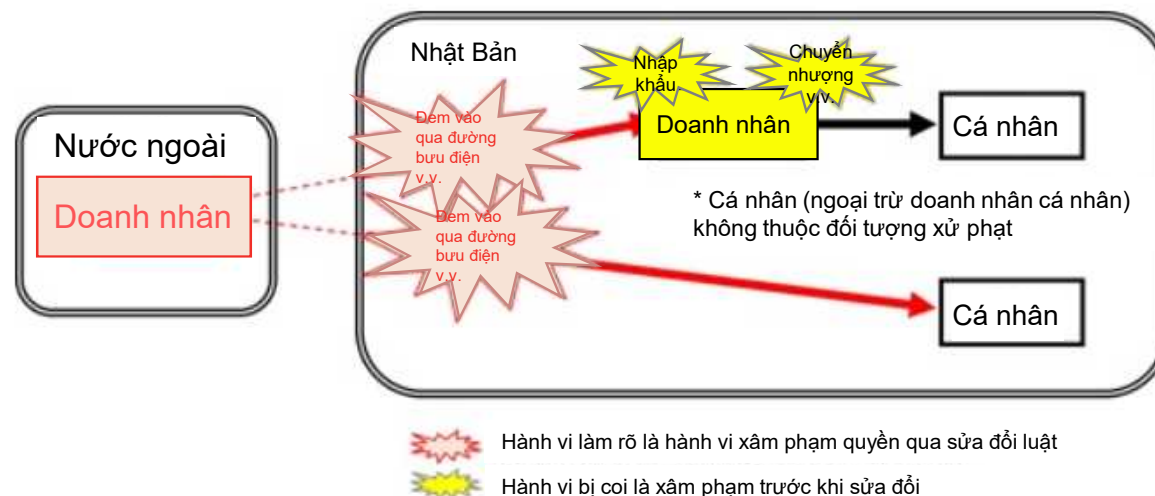
B. Chế độ ủy ban chuyên gia

Là chế độ mà trong trường hợp khó xác định có phải là mặt hàng xâm phạm hay không, **các thành viên ủy ban chuyên gia** (những người có kiến thức và kinh nghiệm học thuật như học giả và luật sư v.v.) được tuyển chọn và ý kiến của họ được lắng nghe trước khi tòa đưa ra phán quyết.

4. Chế độ kiểm soát biên giới ở Nhật Bản

(5) Quy định chặt chẽ hơn đối với hàng giả du nhập từ nước ngoài

Mặc dù việc thương nhân nước ngoài bán cho người nhập khẩu cá nhân không cấu thành xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu, nhưng do sửa đổi Luật nhãn hiệu (có hiệu lực từ ngày 1 tháng 10 năm 2022) sẽ khiến thương nhân nước ngoài đó cũng phải chịu trách nhiệm về việc xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu của Nhật Bản.

[Nguồn: Trang web Cơ quan Sáng chế (<https://www.jpo.go.jp>)]

⇒ Ở thời điểm hiện tại, vẫn chưa rõ vụ việc sẽ được xử lý như thế nào bằng biện pháp dân sự, biện pháp hình sự ngoài các lệnh cấm của hải quan.

5. Thực thi chống hàng giả trên Internet

(1) Khi địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền rõ ràng

- Trong số các hành vi xâm phạm quyền trên Internet, địa chỉ và tên gọi của người đăng bài phỉ báng danh dự v.v. phần lớn không rõ ràng, nhưng trong trường hợp hàng giả (xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu) thì địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền phần lớn được hiển thị.
- Trường hợp địa chỉ, tên gọi của người xâm phạm quyền rõ ràng thì có thể xử lý theo biện pháp dân sự ngay từ đầu.

5. Thực thi chống hàng giả trên Internet

(2) Khi địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền không rõ ràng (trước khi sửa đổi)

- ① Đưa ra **khieu nại ngoài tòa án đối với nhà cung cấp nội dung (CP)** dựa trên các hướng dẫn được thiết lập bởi Hội đồng xem xét hướng dẫn Luật hạn chế trách nhiệm của nhà cung cấp (liên minh của nhiều tổ chức doanh nghiệp tư nhân)

- ② Nếu việc xóa bỏ dựa trên hướng dẫn không được thực hiện, đệ đơn xin **xử lý tạm thời đối với CP** và lấy địa chỉ IP và dấu thời gian (yêu cầu công khai thông tin người gửi dựa trên Luật hạn chế trách nhiệm của nhà cung cấp)
Vì việc xóa bỏ được yêu cầu đồng thời nên nếu chỉ là xóa bỏ trang thì sẽ đạt được ở giai đoạn này.

- ③ Khi yêu cầu bồi thường thiệt hại, **phải xác định nhà cung cấp quyền truy cập (AP)** dựa trên địa chỉ IP và dấu thời gian có được ở ②, **xử lý tranh tụng lên AP** và yêu cầu công khai địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền (yêu cầu công khai thông tin người gửi dựa trên Luật hạn chế trách nhiệm của nhà cung cấp)

- ④ **Biện pháp dân sự đối với người xâm phạm quyền** dựa trên địa chỉ và tên gọi được công khai ở trên

5. Thực thi chống hàng giả trên Internet

(3) Khi địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền không rõ ràng (sau khi sửa đổi)

①

Đưa ra **khieu nại ngoài tòa án đối với nhà cung cấp nội dung (CP)** dựa trên các hướng dẫn được thiết lập bởi Hội đồng xem xét hướng dẫn Luật hạn chế trách nhiệm của nhà cung cấp

②

+

③

Đề đơn xin lệnh công khai thông tin người gửi (Điều 8 trở đi Luật sửa đổi) và lệnh cung cấp (Điều 15 Luật sửa đổi) đối với CP, đề đơn xin lệnh công khai thông tin người gửi đối với nhà cung cấp quyền truy cập (AP) được xác định bởi thông tin được CP công khai (CP công khai địa chỉ IP và dấu thời gian cho AP)
Nhà cung cấp quyền truy cập (AP) công khai địa chỉ và tên gọi của người xâm phạm quyền cho người đề đơn dựa trên lệnh công khai

Yêu cầu đối với CP và yêu cầu đối với AP có thể được thực hiện bằng một thủ tục vụ án không tố tụng (Sửa đổi Luật hạn chế trách nhiệm của nhà cung cấp, có hiệu lực từ ngày 1 tháng 10 năm 2022)

④

Biện pháp dân sự đối với người xâm phạm quyền dựa trên địa chỉ và tên gọi được công khai ở trên

Hội thảo tăng cường JSIP

Cám ơn quý vị đã lắng nghe.

Ủy viên Trung tâm Sở hữu Trí tuệ của Liên đoàn Luật sư Nhật Bản
Luật sư Kimura Kotaro
Văn phòng luật tổng hợp Renaiss
e-mail: k-kimura@renaiss-law.com